

РЕШЕНИЕ
на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства
за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна
акредитация на професионално направление 8.4 Театрално и
филмово изкуство, област на висше образование 8. Изкуства в
НАТФИЗ „Кр.Сарафов“

1.Хронология на процедурата:

Процедурата за програмна акредитация на **професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство в НАТФИЗ „Кр.Сарафов“** е открита на заседание на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуствана 12.09.2018 г. (Протокол № 10) по искане на висшето училище (вх. № 659/17.07.2018 г.). Експертната група (ЕГ) и наблюдаващият процедурата са определени с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 07.03.2019 г. (Протокол № 5) – ръководител на ЕГ – Проф. д-р Йоана Спасова-Дикова, членове Доц. Възкресия Вихърлова, Проф. Станимир Трифонов, Доц. д-р Валерий Пърликов, д-р Теодора Дончева. Наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. Мирослава Кортенска. Посещението на ЕГ в оценяваната институция е осъществено в периода от 20.03.2019 г. до 23.03.2019г.

На заседание, проведено на 22.05.2019г. (Протокол № 8), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група.

При предходната акредитация Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства (ПКХНИ) на 10.07.2013 г. е дала оценка “9.27” със срок на валидност ШЕСТ години до 2019 г. Дадени са следните препоръки:

ПРЕПОРЪКА 1: Да се приемат стандарти за обема на анотациите в документацията на учебните програми;

ПРЕПОРЪКА 2: Да се осигурят практики и стажове за всички студенти;

ПРЕПОРЪКА 3: Да се довърши преоборудването и модернизацията на Учебния култен театър;

ПРЕПОРЪКА 4: Създаване и оборудване на кабинет по звук и звукозаписно студио;

ПРЕПОРЪКА 5: В сайта на Академията да бъдат включени информационни пакети за учебните програми.

1. Изпълнение на препоръките от предходната акредитация:

На базата на предварителната събрана информация, както и след анализа на фактите и обстоятелствата, отразени в доклада за самооценка на ВУ и проверката за изпълнение на критериите за програмна акредитация на ВУ, ПКХНИ установи, че НАТФИЗ е изпълнила препоръките № 1, № 2, № 5.

ПКХНИ констатира, че представените данни от Национална академия за театрално и филмово изкуство “Кръстьо Сарафов” – София относно

прилагането на вътрешната система за оценяване и поддържане качеството на обучението и на академичния състав доказват спазването на съответните критерии.

По препоръка №2- за студентите от всички специалности в Академията са осигурени възможности за професионална практика и стажове, в съответствие с изучаваната от тях специалност.

Други от препоръките се отнасят до материално-техническата база, доколкото някои от сградите на НАТФИЗ се нуждаят от ремонт / Учебен театър и Студентско общежитие/ или относно незавършения ремонт на сградата на ул.»Стефан Караджа», което затруднява учебния процес. Затова по препоръка №3 и №4 изпълнението е частничко.

2.Проверка по изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование /ESG/ - част 1 /1-10/ и по смисъла на чл. 78, ал. 4 от ЗВО .

Въз основа на изводите и доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1, в съответствие със стандарт 1 от ESG-част1/1-10/::“При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“

ПКХНИ установи, че обучението по професионалното направление е адекватно на мисията, целите и задачите на НАТФИЗ.

Създадените шест консултативни съвета в отделните специалности са работили интензивно и качеството на образователните дейности е подобро. Съветите са: образователно развитие, научно развитие, творческо развитие за драматичен и куклен театър и екранни изкуства, стратегическо развитие, кариерно развитие.

Консултативните съвети действат непрекъснато и са в тесни връзки с всички преподаватели и студенти.

По мнение на студентите и преподавателите, работата на съветите се отразява положително на учебния процес.

ВУ изгражда и прилага политика за осъществяване взаимовръзката между научните изследвания и обучението в рамките на националния и институционалния контекст.

В Правилника за устройството и дейността на НАТФИЗ <http://natfiz.bg/wp-content/uploads/2018/10/Pravilnik-NATFIZ-2018.pdf>, в учебните планове и програмите се съдържат принципите за практическа насоченост на обучението и връзката между научните и творческите изследвания.

Констатации за изпълнение на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG-част 1 /1-10/: „Управление на качеството на образованието“.

Процедурите за управление на качеството на учебния процес, учебните планове и програми са фиксирани в Правилника за устройството и дейността на НАТФИЗ.

Анализите и промените в тях се инициират от катедрените съвети и Съвета по образователно развитие. После се приемат от факултетните съвети и се утвърждават от Академичния съвет.

През учебната 2016-2017 г. е приета и иновативната „Система 21”, която се прилага в екранните изкуства.

Прилагат се правилата на етичен кодекс за осигуряване на академично единство, чрез който се гарантират залегналите в ЗВО академични свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация. Приети са и оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство.

НАТФИЗ има методи и средства за проверка на оригиналността на дипломните и дисертационните работи- използват се специализирани софтуерни продукти, както и контрол от художествените и научните ръководители.

Тази дейност се контролира от Комисията по етика, сформирана на основание на чл.95 от Правилника на Академията. Написан е Етичен кодекс и той се прилага от нарочно съставената комисия по етика и академично единство. За проверявания период има само една подадена жалба и проблема с нея е бил разрешен от комисията.

Докторантите сключват договори и подписват декларации за автентичността на създадените трудове.

Констатации за изпълнение на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG- част 1/1-1-/:“ВУ извършва обучение по професионално направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация/ квалификационни характеристика, учебни планове и програми/, при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“.

В НАТФИЗ обучението на студентите и в двата факултета се извършва съобразно нормативните изисквания, ясно разписани в Правилника за устройство и дейността на НАТФИЗ, членове 51 и 54. Направен е пълен преглед и актуализация на учебните планове и учебните програми, по всички дисциплини, след препоръките на последната акредитация на НАОА, през 2013 г. Прилагат се ясно регламентирани критерии за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, която включва квалификационни характеристики, учебни планове и програми и пр. Официално приетата учебна документация за обучение в НАТФИЗ се състои от: квалификационни характеристики на специалностите по ОКС, учебни планове / по специалности, образователни степени и форми на обучение/, учебни програми на всички включени в учебните планове дисциплини/ по специалности, образователни степени и форми на обучение/, графици на учебния процес.

Създаден е специален Индекс на учебните дисциплини, който позволява бърз електронен достъп до всяка учебна програма. Намерен е благоприятен начин за пригаждане на учебните планове към кредитната сиситема.

Определянето на професионалните квалификации за отделните ОКС, учебните програми, се основават на анализи за потнециалните работни

места, национални и международни проучвания, относно пазара на труда.

Студентите участват активно в процесите на адаптиране и промяна в учебни планове и програми. Тези динамични процеси, свързани с процедурите за обновяване на учебната документация, се определят и от изискванията на партньорските организации и потребителите- в лицето на театрите, кино- и телевизионните студии и др.

Констатации за изпълнение на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG-част1/ от 1-10/: “Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление.” _

В НАТФИЗ периодично се анализира и обновява действащата учебна документация, в съответствие с извършваните промени и реструктурирания на учебния процес и като се проучва студентското мнение за провежданото обучение, чрез специално подготвени анкетни карти на студентите. Развива се учебната работа на проектен принцип, във всички програми като отделен модул, равнопоставят се студентите от различни нива на обучение, както и тях самите с преподавателския състав.

В НАТФИЗ почти всички специалности са практически, а студентите от теоретичните специалности са в непрекъснат контакт с процесите на творческо обучение, съобразно спецификата им.

Студентската общност има определена активност, както и частично изявено самосъзнание за правото и възможностите си да участва в така описания процес на обучение, но е желателно в тази посока да се работи още в перспектива.

Интересът на студентите към обучението в НАТФИЗ показва и факта, че 10-15 % от завършилите бакалавърска степен се ориентират към следващи степени на обучение във ВУ.

Съществува публична и прозрачна връзка между преподавателите и студентите, във връзка с изпитните процедури. Критериите за оценяване на знанията и уменията на студентите, са ясно разписани в глава осма „Студенти, докторанти и специализанти“ от Правилника за устройството и дейността на НАТФИЗ. Правилникът е публикуван на сайта на Академията и всеки студент има свободен достъп до него.

<http://natfiz.bg/documents/Pravilnik-NATFIZ-2011.pdf>. Начините и критериите за оценяване на знанията и уменията на студентите в НАТФИЗ са описани във всяка учебна програма. Освен това почти всички специализирани изпити в НАТФИЗ са публични. А в Учебният театър на НАТФИЗ целогодишно се играят спектакли на абсолвентите, има различни показатели и на други творчески дейности на обучаваните в Академията.

Констатации за изпълнение на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG-част1/1-10/: “Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студентите: прием в съответното професионално направление, развитие, дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане.

В НАТФИЗ се оповестяват публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление, развитие, признаване и дипломиране. Особено значение оказва и публичността на творческите изяви на обучаваните, предвид практиката, че през цялото си обучение те имат показ на усвоеното-пред публика.

Създадена е организация за привличане и прием и обучение в НАТФИЗ като са изработени следните документи: Справочник за приема на студенти / печатно издание и електронно тяло, Правилник за организиране на учебната дейност като електронно тяло, Правилник за признаване на курсове, стажове, мобилности, осъществени в ВУ, у нас и в чужбина /електронно тяло, нормативна база за участие на студенти и докторанти в изследователска дейност, проекти и в новоразработената «Система 21».Така «жизнения цикъл» на обучаваните е изцяло обхванат и поддържа актуална информация за всеки от етапите на обучение.

В НАТФИЗ се издават следните основни документи за образование и квалификация: диплома за завършена образователно-квалификационна степен за висше образование «бакалавър» и «магистър», диплома за образователна степен «доктор», европейско дипломно приложение, свидетелство за професионална квалификация, академична справка, уверение, относно статуса на обучавания.

Създадена е и административна система за регистриране на завършилите студенти и докторанти. По препоръка на предишната акредитация на НАТФИЗ, 2013 г. е създаден и специален Консултативен съвет за «Кариерно развитие».

Констатации за изпълнение на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG- част1/1-10/: „Институцията има изградена политика да осигуряване на качествен академичен състав, чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление.“

В НАТФИЗ съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението по различни специалности. Постъпването на преподавателска работа и кариерното развитие на академичния състав в НАТФИЗ се осъществява според нормативните изисквания на ЗРАСРБ и правилника на университета. За акредитационния период има обновяване на преподавателския състав. Профилиращите дисциплини като цяло са осигурени с литература и учебни помагала. Атестирането на преподавателите се провежда според институционалните правила.

В НАТФИЗ има два факултета: »Сценични изкуства« и «Екранни изкуства», които имат своята специфика на осъществяване на учебния процес. Във факултета «Сценични изкуства» има 5 катедри, с 55 преподаватели на първи трудов договор- от тях 35 са хабилитирани преподаватели:20 професори, 15 доценти, както и 4 гл.асистенти и 16 асистенти. От тях 2-ма с научна степен „доктор на науките“ и 28 – с „доктор“.

Във факултета „Екранни изкуства“- има 3 катедри, с общо 34

преподаватели, на основен трудов договор. От тях 23 са хабилитирани преподаватели: 8 професори и 15 доценти, както 3 –ма гл. асистенти и 8 асистенти. От тях 2-ма са с научна степен „доктор на науките“ и 11 са „доктори“. На първи трудов договор в НАТФИЗ са 87 души, а на втори – 2-ма. Има и 32 гост-преподаватели. В Академията има резерв от професори-доайени, които въпреки възрастта си, споделят своя опит със обучаваните, както са и голям пример за тях.

По мобилности в последните пет години са били 154 преподаватели, в НАТФИЗ е имало 59 чуждестранни гост-лектори.

Правилата за атестиране на преподаватели и служители е според Правилника за устройство и дейност на НАТФИЗ / от чл.45 до чл. 48/. Обект на атестиране е всеки член на академичния състав, работещ по трудово възнаграждение с НАТФИЗ, като хабилитираните преподаватели се атестират веднъж на 5 години, нехабилитираните- на 3 години, а служителите- ежегодно. Резултатите от атестирането се отразяват на възнагражденията в Академията.

Преподавателите от НАТФИЗ извършват мащабна художествено-творческа дейност в страната и в чужбина. В Академията се организират множество национални и международни форуми, в които активно участват и студентите.

Публикационната дейност на преподавателите в международни научни издания с импакт фактор не е задоволителна. НАТФИЗ, като национална академия, би трябвало да има реферирано научно издание, където да се публикуват изследвания по направление 8,4, представителни за цялата страна и в международен контекст.

Предвид общонационалните демографски проблеми се препоръчва от ПКХНИ да се създадат допълнителни стимули и условия за кариерно израстване на млади преподаватели.

Констатации за изпълнение на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG-част1/1-10/: „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателска, научно-изследователска, художествено-творческа дейности по професионалното направление.“

За проверявания период обучените на студентите и докторантите е било осигурено с над 30 млн. лв. Сметната палата за тези години е завършила одитите си без забележки. Финансовата осигуреност на преподавателите е редовна, месечното възнаграждение се е увеличило.

НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ притежава и развива необходимата база за получаване на добро образование по направлението 8.4. Създадени са сериозни условия за художествена и научна реализация на студенти и докторанти.

Библиотечната база и фондове са в добро състояние. Театралните и филмови фондове се поддържат, допълват и дигитализират.

Препоръчва се ускоряване на сроковете за ремонтни дейности в имотите на НАТФИЗ – на ул. „Ст. Караджа“ и във връзка с реновирането на Учебния театър и общежитието в Студентски град.

Констатации за изпълнение на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG- част 1 /1-10/:"Институциите имат изградена

организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последваща реализация на завършилите.

Положени са усилия за създаване на система за управление на информацията по различните аспекти на обучението по професионалното направление, както и за реализацията на завършилите. Липсва систематизирана практика за анкетиране на завършилите за ефективността на учебните програми. Създадена е и се развива функционираща система за връзка с алумни. Поддържа се собствен информационен масив за световните постижения в професионалното направление. Необходимо е публикуването на база от данни на собствена на НАТФИЗ платформа, относно съдържанието на сродни образователно-квалификационни степени в професионалното направление и по специалностите във водещи висши училища.

Констатации за изпълнение на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG-част1 /1-10/: „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление.

В НАТФИЗ системата за популяризиране на актуална и точна информация за образователната, научно-изследователската и художествено-творческата дейност на професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство е функционираща и студентите и публиката имат възможност да се възползват пълноценно от нея. Академията разполага със собствен сайт /natfiz.bg/, на който се публикуват материали относно историята, мисията, академичния състав, учебните програми и съобщения за инициативи, свързани с учебната и художествено-творческата дейност на НАТФИЗ. Научната и художествената активност както на преподавателите, така и на студентите, специализантите и докторантите е пълноценно оповестявана.

Учебният театър на НАТФИЗ поддържа целогодишен афиш от спектакли и творчески изяви, които са широко оповестявани в медиите и на сайта на Академията. През май абсолвентите на НАТФИЗ обикалят със свои представления из страната като същевременно информират за кандат студентската кампания на Академията и достъпа до обучение.

Констатации за изпълнение на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG-част1 /1-10/:“Институциите извършват регулярен мониторинг и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление.“

ПКХНИ установи, че в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ е изградена система за регулярно актуализиране на учебните програми. Вътрешният контрол се осъществява от ръководителите на специалности и ръководителите на факултетите, обсъжда се на Академичен и Факултетен съвет. Върху степента на успеваемост на студентите е оказван периодичен мониторинг. Процедурата за оценяване е прозрачна и надеждна. Тук има допълнителна специфика на оценяването на работата на студентите от Академията - тяхната работа може да бъде публично оценена по време

на многобройните спектакли, филми и други творчески изяви, реализирани от студентите.

В НАТФИЗ са практика международни форуми и изяви, активно членство в международни организации, чрез които наистина се реализира диалог за съвременните форми на обучение в областта на Театралното и филмовото изкуство.

Констатации за изпълнение на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG-част1 /1-10/: “Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление”.

ПКХНИ се убеди в резултатността на провежданото външно и вътрешно оценяване, и в това, че Академията е едно от най-добрите училища в системата на висшето образование по театрално изкуство в страната. Това се потвърждава, както от високата оценка на самите студенти, така и от конкурентоспособността на кадри от Академията, и тяхната добра реализация след завършването му. НАТФИЗ изпълнява изискванията на националните и международните агенции за оценяване на качеството.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване и обсъждането, проведено на **17.07.2019 г. (Протокол №12)**, членовете на Постоянната комисия, на основание чл. 88а, ал. 5, т. 1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система в съответствие с чл. 79, ал. 1 на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и оценяване на проекти”, Постоянната комисия по педагогически науки и социални дейности взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство от област на висше образование 8. Изкуства в НАТФИЗ „Кр.Сарафов“, на основание обща оценка: 9.03 (девет цяло и три стотни).

за ОКС “бакалавър”

1. **Актьорство за драматичен театър /АДТ/, /редовна форма на обучение/;**
2. **Театър на движението /ТД/, /редовна форма на обучение/;**
3. **Режисура за драматичен театър /РДТ/, /редовна форма на обучение/;**
4. **Сценография /СЦ/, /редовна форма на обучение/;**
5. **Театрознание и театрален мениджмънт /ТТМ/, /редовна форма на обучение/;**
6. **Актьорство за куклен театър /АКТ/, /редовна форма на обучение/;**
7. **Режисура за куклен театър /РКТ/, /редовна форма на обучение/;**
8. **Театрална продукция /ТП/, /редовна форма на обучение/;**
9. **Филмова и телевизионна режисура /ФТР/, /редовна форма на обучение/;**
10. **Филмово и телевизионно операторство /ФТО/, /редовна форма на обучение/;**
11. **Филмов и телевизионен монтаж /ФТМ/, /редовна форма на обучение/;**
12. **Филмов и телевизионен звук /ФТЗ/, /редовна форма на обучение/;**
13. **Филмово и телевизионно продуцентство /ФТП/, /редовна форма на обучение/;**

- обучение/;
14. **Филмов и телевизионен дизайн** /ФТД/,/редовна форма на обучение/;
  15. **Фотография** /ФОТ/,/редовна форма на обучение/;
  16. **Анимация** /АН/,/редовна форма на обучение/;
  17. **Драматургия** /ДР/,/редовна форма на обучение/;
  18. **Екранни изследвания и журналистика** /ЕИЖ/,/редовна форма на обучение/;

за ОКС “магистър”

1. **Актьорско майсторство за театър и кино** /АМТК/,/редовна форма на обучение/;
2. **Режисура в сценичните изкуства** /РСИ/,/редовна форма на обучение/;
3. **Режисура в куклено театралните практики** /РКТП/,/редовна форма на обучение/;
4. **Образователен и терапевтичен културен театър** /ОТКТ/,/редовна форма на обучение/;
5. **Публична реч** /ПР/,/редовна форма на обучение/;
6. **Театрално изкуство** /ТИ/,/редовна форма на обучение/;
7. **Филмово и телевизионно изкуство** /ФТИ/,/редовна форма на обучение/;
8. **Мениджмънт в сценичните изкуства** /МСИ/,/редовна форма на обучение/;
9. **Екранна режисура** /ЕР/,/редовна форма на обучение/;
10. **Мениджмънт в екранните изкуства** /МЕИ/,/редовна форма на обучение/;
11. **Естетика на приложната фотография** /ЕПФ/,/редовна форма на обучение/.

2. Срокът на валидност на акредитацията е **ШЕСТ** години съгласно чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 8.4 Театрално и филмово изкуство от област на висше образование 8. Изкуства на НАТФИЗ „Кр.Сарафов“, както следва:

за ОКС „бакалавър“ - 740 студенти (редовна форма на обучение).

За ОКС „магистър“ – 90 студенти (редовна форма на обучение).

Общо за професионалното направление 830 студенти.

Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства формулира следните **препоръки**:

1.Повишаване на публикационната активност в реферирани и индексирани издания.

Срок:Постоянен.

2. В учебните програми да се включи историята на българския театър и кино.

Срок:Постоянен.

**Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е:
Пълно съответствие.**

**Председател на ПКХНИ: .....
(проф. дфн Анна-Мария Тотоманова)**